

JOAN F. MIRA

*“Quant a les dones
– ‘marxistas
femeninos
delincuentes’ –,
el fet que
‘en la revolució
comunista espanyola
haya participado
el sexo femenino
con entusiasmo y
ferocidad inusitada’
té un clar fonament
científic”*

Psiquiatria

L'octubre del 1938, la revista *Semana Médica Española*, editada a Sant Sebastià, publicava un estudi de psiquiatria sense precedents, i no sé si amb equivalents en algun altre temps o país: “Investigaciones psicológicas de la Inspección de Campos de Concentración: I, Psiquismo del Fanatismo Marxista.” L'autor era el doctor Vallejo Nájera, cap dels serveis psiquiàtrics militars, nazi confès, i autoritat ja consagrada en la psiquiatria clínica i universitària espanyola. Altres continuacions del mateix treball van ser publicades a Valladolid el 1939 (cf. *Els nens perduts del franquisme*, de Vinyes, Armengou i Belis, Proa, 2002). L'objecte de l'estudi és “hallar las relaciones que puedan existir entre las cualidades biopsíquicas del sujeto y el fanatismo político democrático-marxista”. El postulat científic que fonamenta la hipòtesi de treball és que “el simplismo del ideario marxista y la igualdad social que propugna favorecen su asimilación por los inferiores mentales y deficientes culturales, ...que hallan en los bienes materiales que ofrecen comunismo y democracia la satisfacción de sus apetencias animales”. Una base teòrica d'aquesta envergadura requeria, a l'hora de fer el treball de camp (de camp de concentració), una classificació ordenada. I el material humà queda agrupat així: a) combatents de les brigades internacionals; b) presos polítics espanyols –marxistes tots, és clar–; c) ídem, però “hembras” (la seua inferioritat mental és específica i aguda, com demostrarà l'estudi); d) “separatistas vascos, en los que frecuentemente se produce el curioso fenómeno del fanatismo político unido al religioso”; e) “marxistas catalanistas en los que se une el fanatismo marxista y el antiespañol”. En els tres articles publicats, Vallejo Nájera no informa sobre els descobriments científics respecte als bascos i als catalans, però els internacionals (dividits en tres grups: hispanoamericans, nord-americans i britànics) ofereixen característiques del tipus: “obsérvase elevado porcentaje de revolucionarios natos y de imbéciles sociales”, “el ambiente espiritual de los marxistas es muy pobre: predomina en ellos el materialismo sobre el espiritualismo social”, “muy reducido número de marxistas norteamericanos experimentan entusiasmo por el Ejército” (senyal d'inferioritat moral), “el libertinaje sexual constituye la tónica de los marxistas norteamericanos y revela la licencia sexual de la juventud estadounidense de ambos sexos, al menos en las clases populares”, “los marxistas británicos experimentan muy escasas necesidades espirituales, tendiendo a la vida fácil y regalona y al deporte”.

Quant a les dones –“marxistas femeninos delincuentes”–, el fet que “en la revolución comunista española haya participado el sexo femenino con entusiasmo y ferocidad inusitada” té un clar fonament científic: “Como el psiquismo femenino tiene muchos puntos de contacto con el infantil y el animal, cuando desaparecen los frenos que contienen socialmente a la mujer y se liberan las inhibiciones frenatrices de las impulsiones instintivas, entonces despiértase en el sexo femenino el instinto de crueldad y rebasa todas las posibilidades imaginadas, precisamente por faltarle las inhibiciones inteligentes y lógicas.” El doctor Vallejo Nájera va ser un personatge altament respectat i admirat durant moltíssims anys, mestre de psiquiatres (el seu deixeble i admirador, el Dr. Marco Merenciano, té un carrer a València), guanyador d'importants premis literaris i, com tots els capitosts militars, civils o intel·lectuals del franquisme, mai cridat a donar cap explicació dels horrors passats. Les seues idees, edulcorades, continuen circulant entre nosaltres. No dirigides ja als “marxistes”, òbviament, ni a les dones, que faria molt lleig. Però repassen vostès molts dels epítets que es gasten, per exemple, contra els “separatistas vascos”, i ja em diran si l'esperit científic del doctor no és ben present encara a l'Espanya constitucional.